

Nhân Văn Giai Phẩm Phím Phím n I : Tìm hiểu phong trào

Tác Giả: Thuy Khuê

Thứ Ba, 23 Tháng 2 Năm 2010 12:42

Nhân Văn Giai Phẩm là phong trào tranh đấu cho tự do dân chủ của văn nghệ sĩ và trí thức miền Bắc có tầm vóc lớn lao, khởi xướng ngđ đầu năm 1955 và bùng chính thức đp t t tháng 6 năm 1958.

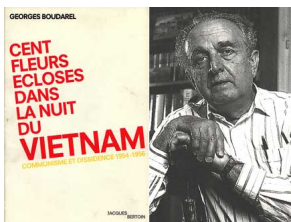

Bìa hai số tạp chí Giai Phẩm có đăng bài viết của các cây tr trong phong trào Nhân Văn Giai Phẩm

Càng đi sâu vào v n đ , càng th y rõ, nh ng gì chúng ta góp nh t đ c v nh ng con ng i nh Nguyễn Huệ Đang, Lê Đ t, Trần D n, Văn Cao, Phan Khôi, Th y An, Trần ng T u... qua nh ng văn b n do chính h vi t ra, ho c vài ba dòng h i ký c a ng i này ng i kia, cũng ch là ph n r t nh c a s th t. Không k nh ng lo i nh t ký, h i ký đã b c t xén ho c đ c s a l i cho đúng đ ng l i, ho c nh ng di c o trá hình, vi t đ t bi n h , đ đ i l y b n thông hành đi vào vnh c u.

Nhân Văn Giai Phẩm là phong trào tranh đấu cho tự do dân chủ của văn nghệ sĩ và trí thức miền Bắc có tầm vóc lớn lao, khởi xướng ngđ đầu năm 1955 và bùng chính thức đp t t tháng 6 năm 1958.

Hai ngu n t li u s m nh t v Nhân Văn Giai Phẩm (NVGP) là *Trăm hoa đua nở trên đất Bắc* (THĐNTĐB) của Hoàng Văn Chí do M t Trần T Do Văn Hoá in ở Sài Gòn năm 1959, và *B n Nhân Văn Giai Phẩm* tr c toà án d l n (BNVGPTTADL) do nhà xu t b n S Th t Hà N i in năm 1959. Ngoài hai t p t li u này còn có nh ng t p t li u khác, ra đ i h n 30 năm sau.

Nhà nghiên cứu Pháp Georges Boudarel và công trình "Trăm Hoa Đua Nở Trong Đêm Việt Nam"

Tr c h t là cu n "*Cent fleurs écloses dans la nuit du Vietnam*" (Trăm hoa đua nở trong đêm

Nhân Văn Giai Phẩm Phấn I : Tìm hiểu phong trào

Tác Giả: Th&y Khuê

Thứ Ba, 23 Tháng 2 Năm 2010 12:42

Viết Nam) của Georges Boudarel. Georges Boudarel, nay đã qua đời, là nhà giáo, đồng viên công nhân Pháp, 1947 sang Việt Nam với mục đích tranh đấu cho chính quyền thuộc địa. Sau hai năm dạy học tại Sài Gòn, Boudarel theo Việt Minh, đảm trách nhiệm vụ "cố vấn" tù nhân Pháp tại trại 113. Năm 1966, vì không còn đồng ý với chính quyền Hà Nội, ông trở về Pháp. Trong thời gian ở Việt Nam, ông đã gặp gỡ nhiều nhà văn nhà thơ, trong đó có những thành viên NVGP và Boudarel đã mang đến cho Pháp những tác phẩm Nhân Văn, Giai Phẩm, và một số báo xuất bản ở Hà Nội trong thời kỳ này.

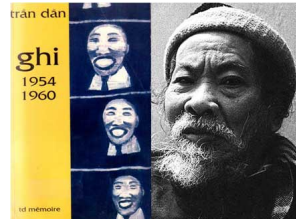
Cuối 1987 đến 1988, trong bối cảnh "cố vấn văn nghệ" của Tổng bí thư Nguyễn Văn Linh, Georges Boudarel đã viết loạt bài tựa đề Dissidences intellectuelles au Việt-Nam L'affaire Nhan Van-Giai Pham (*Trí thức phản kháng tại Việt Nam, và Nhân Văn Giai Phẩm*), in trên hai tạp san Sudestasia (số 50 tháng 1/1988) và *Politique Aujourd'hui en Europe* (phổ biến tháng giêng năm 1989), sau tạp chí và đào sâu thành cuốn "Cent fleurs écloses dans la nuit du Vietnam" (Trăm hoa đua nở trong đêm Việt Nam) do Jacques Bertoin in năm 1991 tại Paris.

Ngoài trở về của Boudarel (cũng như Hoàng Văn Chí) đến cho riêng phong trào NVGP một nguôn tại *Trăm hoa đua nở* bên Trung Quốc, là sai, và Lê Đột, Hoàng Công đã dính chính trong những buổi triển lãm phản động trên RFI, cuốn sách của Georges Boudarel là tạp chí liệu có giá trị bằng những tác phẩm của NVGP, như đó mà bị kịch NVGP đến đến của những người đến từ Pháp.

Từ những năm 90 trở đi, một loạt những tài liệu mới về NVGP xuất hiện rải rác trong và ngoài nước, dưới dạng những thu thập, bút ký, sáng tác... của những thành viên đã tham gia phong trào như Phùng Quán, Phùng Cung, Hữu Loan, Hoàng Công...

Trong số đó có hai tài liệu quan trọng là tạp chí ký viết bằng tiếng Pháp *Un Excommunié* (Khai triển, nxb Quê Mẹ, Paris, 1992) của Nguyễn Mạnh Tấn viết từ năm 1954-1991: Procès d'un intellectuel (Hà Nội 1954-1991: Kịch án một nhà trí thức).

Luật sư Nguyễn Mạnh Tấn cũng không phải những thăng trầm trong cuộc đời ông gặp gỡ với lịch sử từ 10 giờ sáng ngày 10/10/1954 khi quân cách mạng tiến vào Hà Nội đến tháng 5/1991, thời điểm ông viết xong tạp chí ký. Sau 9 năm theo kháng chiến, Nguyễn Mạnh Tấn cũng chỉ nhận khu trục về trong số những trí thức đến của chính quyền. Phong trào Nhân Văn Giai Phẩm ra đời, ông tham gia và đã chịu sự trừng phạt nặng nề. Những ký Nguyễn Mạnh Tấn mà chúng ta có thể hình dung đến các giáo sư đến học cùng chí hướng với ông như Đào Duy Anh, Trần Đức Thọ, Trần Công Tuấn, đã phải trải qua những khổ luật như thế nào, và hiểu đến của sự cách ly, đói khát, luôn luôn bị theo dõi của họ trong hơn ba mươi năm sa mạc.

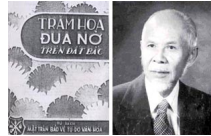
Nhà thơ Trần Dân Ghi và trang bìa tập nhật ký ông xuất bản năm 2001

Cuốn nhật ký *Trần Dân Ghi* (Văn Nghệ, California, 2001), trích những ghi chép hàng ngày của Trần Dân Ghi, được biết trong hai thời kỳ: Cách mạng đầu tiên và sau Nhân Văn Giai Phẩm.

Nếu hỏi ký Nguyễn Minh Tân ông là bạn chúc thọ (viết năm 1991, ông tuổi 82) gửi gắm cho thơ họ mai sau với sự đổi đời của một trí thức trẻ áp dụng cách mạng, thì nhà thơ Trần Dân Ghi lại những suy nghĩ và sinh hoạt hàng ngày của một nhà thơ đã chịu những mất mát và mong đợi của tha thiết, muộn màng trước những biến động của xã hội, những vô hi vọng.

Hoàng Văn Chí và Trăm hoa đua nở trên đất Bắc

Hoàng Văn Chí, tác giả Múc Đỉnh, soạn giả *Trăm hoa đua nở trên đất Bắc* (THĐNTĐB), do Mặt Trận Bỏ Veto Do Văn Hoá xuất bản tại Sài Gòn, 1959, cho biết: "Hà Nội ra đi đầu năm 1955, tôi đã học với các bạn là học có dịp nói lên tiếng nói của họ", "Tôi làm việc mình", "Tôi liên lạc được với một ủy viên trong ủy ban kiểm soát đình chi. Họ đi Hà Nội như đi chợ. Mọi tuồng họ chấp nhận Sài Gòn cho tôi viết các báo chí xuất bản ở Hà Nội", "Tôi làm việc trong hai năm 56-58". "Bộ Thông tin và nói chung, chính quyền Sài Gòn không hề giúp. Lý Trung Dung đến chào Bộ Thông tin, yêu cầu mua cho một số, nhưng chúng mua một cuốn nào". "Mặt Trận Bỏ Veto Do Văn Hoá ở Việt Nam là một chi nhánh của một tổ chức quốc tế, tên là Congress for Cultural Freedom, trụ sở trung tâm ở 104 boulevard Haussmann, Paris. Bác sĩ Lý Trung Dung làm chủ tịch. Tôi nghiên cứu, chủ yếu làm chủ tịch Mặt Trận Bỏ Veto Do Văn Hoá mà phải đi công tác ở đây nay (1986) chưa được thôi". "Trước khi đưa ra in, Lý Trung Dung nghe nói có người gọi ông Diêm gọi rằng tôi soạn cuốn Trăm hoa đua nở là có ý xúi dục trí thức miền Nam bỏ tất cả các trí thức miền Bắc nên lên chiến đấu. Vì vậy nên Lý Trung Dung bàn với tôi nên để bút hiệu Múc Đỉnh là soạn giả. Chỗ ký tên Hoàng Văn Chí vào bài tựa" (Trích Phỏng vấn của Hoàng Văn Chí, Trần Nguyên Thạch hiện, bản nguyên san Tờ Do số 50, ngày 16/11/1986, phát hành tại Bắc).

**Hình bìa tập biên khảo "Trăm hoa đua nở trên đất Bờ C"
và chân dung tác giả Hoàng Văn Chí (Nguồn : Wikipedia)**

Hoàng Văn Chí đã nói rõ lý do và điểu kiện ra đời của tập Trăm hoa đua nở trên đất Bờ C. Nhưng tại sao ông lại điểu chỉnh lại ý định phong trào NVGP? Ai là những người "điểu chỉnh" mà ông đã hứa sẽ nói lên tiếng nói của họ? Nếu tìm sâu hơn về liên hệ gia đình giữa Hoàng Văn Chí và Phan Khôi, có thể chúng ta thấy câu trả lời:

Số Cuồng Lê Đ có ba người con gái - vì bà Lê Đ là em ruột Phan Khôi, cho nên ba cô này là cháu Phan Khôi - cô điểu cho Vũ Ngọc Phan, cô thứ nhì là Hoàng Văn Chí và cô út là vợ Trần Ngọc Nguyễn Sơn. Riêng nữ sĩ Hoàng Phấn, vợ nhà phê bình Vũ Ngọc Phan, sau này viết bài điểu kích thểm Nhân Văn Giai Phẩm. Rồi có thể vì thế, mà người em ruột Hoàng Phấn, tức bà Hoàng Văn Chí, đã là một trong những điểu thúc điểu Hoàng Văn Chí thu thập tài liệu và viết về Nhân Văn Giai Phẩm.

Tác phẩm của Hoàng Văn Chí, cho đến nay vẫn là tác phẩm hoàn chỉnh nhất về phong trào NVGP. Trong những: Nguyễn Hữu Đăng, Trần Ngọc Tấn và Lê Đột bỏ lời ra (có thể Hoàng Văn Chí không thích hay không tin họ vì Nguyễn Hữu Đăng đã từng là người tin cậy của Hồ Chí Minh, Lê Đột là bí thư của Trần Ngọc Chinh và Trần Ngọc Tấn là nhà phê bình lý luận Mác-Xít). Phần lớn những thành viên khác điểu có mặt, và điểu điểu sữ khá điểu điểu, và những chi điểu đáng quý và những bài viết tiêu biểu của họ trong thểm Nhân Văn Giai Phẩm, điểu chỉnh điểu sữ Phan Khôi và Văn Cao, và những chi điểu mà hiện nay không tìm thấy ở đâu. Một phần vì Hoàng Văn Chí có liên hệ gia đình với Phan Khôi, nên một số điểu kiện cho ông chỉnh, mà không tìm thấy ở những người khác. Những chi điểu sữ có thể một số người điểu trong những chỉnh những không dám viết ra. Sau này, không thiểu những cuốn sách viết về Văn Cao, Phan Khôi, những thểm người điểu tô húng, thiểu thuyết hoá, hoặc chỉnh xen vào tròn, khó tìm thấy sữ thểm.

Những tác phẩm của Hoàng Văn Chí cũng có một số những chỉnh điểu:

- Số người không phải là người trong cuộc, và đã rời điểu miền Bờ C từ điểu năm 1955, cho nên khi thu thập điểu một số sữ viết đôi khi có những chi điểu ông nhớ sai, những sai sót này, ngày nay, chúng ta có thể điểu chỉnh lại điểu điểu.

- Hoàng Văn Chí là người chỉ đạo phong trào và ông đứng đầu phong trào khá rõ trong tác phẩm có tính cách biên khảo này. Vì vậy, ông chịu trách nhiệm qua, hoặc không chịu trách nhiệm quan trọng của Nguyễn Hữu Đang, Trần Trọng Tựu và Lê Đột (vì những lý do đã nêu trên).

- Ngoài ra, ông cũng chịu trách nhiệm đạo diễn mà các tác giả trong NVGP lên án "tội ác Mĩ Diêm", hoặc ca tụng Đột. Đột biết với bài Nhặt đũa nhúng chén của Trần Đình, ông đã lồng ghép những câu, những đạo diễn sát máu, có tính cách khuếch đại, tuyên truyền, khi nói cho tác phẩm hay hơn, nhân bản hơn, để các tác giả miền Nam chấp nhận, những đã làm lệch ý của Trần Đình trong thời điểm 1955-56. Bên in lại trong tập Trần Đình thơ (nxb Đà Nẵng, 2008) cũng là bên Hoàng Văn Chí.

Ngày nay, chúng ta có thể phân tích rõ ràng tập thơ của mọi thành viên, qua các văn bản mà họ đứng đầu trên các báo Nhân Văn và Giai Phẩm. Mặt mặt khác, qua nhận xét của các thành viên, chúng ta có thể tái tạo lại diễn biến của phong trào: ai làm gì, ai chịu trách nhiệm. Để chi tiết những nhân chứng này với lại buớc đầu của những người bút chính thơ để các đồng nghiệp đánh giá, in lại trong cuốn Bên Nhân Văn Giai Phẩm trước tòa án dân (1959) và mặt số bài in trên các báo chính thức trong thời kỳ này, mà Lê Nguyên Ân đã sưu tầm và công bố, chúng ta có thể nhìn ra những khía cạnh của sự thật hơn.

Bên Nhân Văn Giai Phẩm trước tòa án dân

Tập tài liệu tựa đề *Bên Nhân Văn Giai Phẩm trước tòa án dân* của NXB Sự Thật (nay là NXB Chính Trị Quốc Gia), in tháng 6, năm 1959, tại Hà Nội, là tài liệu đầu tiên, tập hợp những trích dẫn bài viết hoặc diễn văn tuyên cáo, lên án, buớc đầu NVGP. Trong phần cuối của sách, có mặt những trích "những lời thú tội" của các thành viên NVGP, còn hầu như toàn thể dành cho phía công tố "phát hiện tội", với những lời vô cùng khiếm nhã, khó thể mong những đồng chí, đồng nghiệp, hoặc người bút của giới đồng chí là "trí thức văn nghệ sĩ" đứng với các đồng nghiệp và bên họ của mình đã tham gia NVGP.

Tập tài liệu dày 370 trang này -chúng ta tích mặt thời mà chủ nghĩa đã đứng đầu để nhào nhào cao của sự bất bút- còn hầu như ích với mặt lịch sử và văn học sử, nó mở ra những khía cạnh của vấn đề NVGP: với tầm vóc của phong trào, với không khí đàn áp thời đó, với mặt để khếch đại của tập đấu tranh Thái Hà mà nhà thơ Lê Đột đã mô tả những tình trong các bài thơ viết trên RFI. Đáng thời nó cũng gián tiếp lại những lời của luồn gợn đây, cảm tình họ tập hợp thu góp tầm vóc của phong trào NVGP thành mặt của "đánh đũa nhúng chén", tranh giành thời cá nhân, không liên hệ gì đến vấn đề tập thể.

Nhân Văn Giai Phẩm Phấn I : Tìm hiểu phong trào

Tác Giả: Th&y Khuê

Thứ Ba, 23 Tháng 2 Năm 2010 12:42

Nh&ng bài lu&n t&i có tính cách h&nh c NVGP c&a 83 văn ngh& sĩ và các đoàn th&, báo chí, nhân dân cũng nh& các v& trong ban ch&p hành trung &ng Đ&ng, v&i nh&ng tên tu&i nh& : T& H&u, Nguy&n Đình Thi, Ph&m Huy Thông, Tr&n H&u T& c, Đ&ng Thai Mai, Nguy&n Huy T&ng, H&ng C&ng, Nguy&n Văn B&ng, Hoài Thanh, Hoàng Trung Thông, H& Đ&c Di, Vũ Đ&c Phúc, Quang Đ&m, Bằng Sĩ Nguyên, Ng&y Nh& Kontum, H&ng Ph&ng, L&ng Xuân Nh& v.v... ph&n &nh r&t rõ nhân cách c&a ng&i t&. Cho nên, có th& nói, qua nh&ng "văn b&n t&", các tác gi& đã đ& l&i nhân cách trí th&c c&a mình trong ký &c dân t&c. Sau cùng nh& cách s&p x&p th& t& "nh&ng tên đ&u s&" mà chúng ta bi&t đ& c th& t& "t&i" n&ng, "t&i" nh&, cùng ho&t đ&ng c&a m&i ng&i.

Nh&ng buổi phỏng vấn trên RFI

Ngày 13/4/1999 t&i Paris, nhà th& Lê Đ&t đã nói chuy&n v&i RFI v& Nhân Văn

Giai Phẩm

Ngày 13/4/1999, trong đ&p nhà th& Lê Đ&t sang Pháp &n th& nh&, chúng tôi đ& ngh& ghi âm ông, mong ông soi t& nh&ng ch& ch&a đ& c các tài li&u tr& c đ& c&p đ&n, ho&c vi&t sai. Buổi nói chuy&n - thu thanh v&i ch& đích gi& l&i làm tài li&u văn h&c s& - tuy mang tính cách cá nhân nh&ng có h& th&ng v& phong trào Nhân Văn Giai Phẩm. Chúng tôi đ& ngh& nhà th& nói th&ng, nói th&t h&t và cam k&t là s& ch& công b& tài li&u sau khi ông qua đ&i, b&i lúc đó đ& c bi&t, ông không đ&nh vi&t h&i ký.

Đ&u năm 2004, sau khi th&c hi&n ch&ng trình phát thanh k& ni&m 50 năm tr&n Đ&n Biên Ph& (1954-2004) v&i nhà văn H&u Mai trên đài RFI, chúng tôi đ& đ&nh làm thêm m&t ch&ng trình k& ni&m 50 năm phong trào Nhân Văn Giai Phẩm (n&u coi 1954 nh& th&i đi&m manh nha s& g&p g& gi&a các văn ngh& sĩ ch& tr&ng phong trào) nên đã c& g&ng liên l&c v&i nhà th& Lê Đ&t qua đ&n tho&i vi&n liên Paris-Hà N&i, mu&n làm m&t cu&c ph&ng v&n ng&n g&n có tính cách th&i s&, phù h&p v&i đ& tài này, nh&ng không th& th&c hi&n đ& c, vì ch& nói đ& c vài câu là đ&ng dây b& nhi&u.

Sau nhi&u tháng phân vân, cu&i cùng, v&i s& đ&ng ý c&a nhà th& Lê Đ&t, chúng tôi quy&t đ&nh cho phát trên sóng RFI, toàn b& buổi nói chuy&n v&i ông đã thu thanh ngày 13/4/1999 t&i Paris. Do đó mà tài li&u văn h&c s& này đã đ&n v&i thính gi& RFI s&m h&n đ& tính.

Nhân Văn Giai Phẩm Phấn I : Tìm hiểu phong trào

Tác Giả: Th&y Khuê

Thứ Ba, 23 Tháng 2 Năm 2010 12:42

Đây là lần đầu tiên, một tập liệu trực tiếp qua lời thu thập của một thành viên cốt tr trong Nhân Văn Giai Phẩm được công bố.

Bên cạnh Lê Đ&t, còn có tiếng nói của hai nhân vật chủ chốt khác trong phong trào, đó là cuộc phỏng vấn ngắn nhà chính trị và văn hoá Nguyễn H&u Đ&ng: Nhân dịp kỷ niệm ngày 2/9/1945, chúng tôi nhờ Lê Đ&t liên lạc với Nguyễn H&u Đ&ng, để hỏi ông về việc tập chức ngày 10 Đ&c L&p. Buổi nói chuyện này thu thanh qua điện thoại nhà Lê Đ&t ngày 30/8/1995 và được phát thanh trên đài RFI ngày 10/9/1995. Đây là lần đầu tiên và cũng là lần cuối cùng, chúng tôi có thể ghi âm được Nguyễn H&u Đ&ng. Tập thể những người sau đó vô hi&u: chỉ nói được vài câu là đành dây buộc.

Nh&ng thính giả của RFI đã từng nghe những chương trình này, đầu lòng ý thấy sự trở lại của Nguyễn H&u Đ&ng, Hoàng C&m qua điện thoại với liên Paris-H&N&i, không được một chút do nhờ các cuộc trò chuyện trực tiếp với Lê Đ&t ở Paris. Những công chúng nhân, cũng là những người đầu tiên đã xây dựng nên phong trào Nhân Văn Giai Phẩm cùng được quy định nói thẳng, nói thật. Có những câu hỏi cùng đặt cho Hoàng C&m và Lê Đ&t những thắc mắc và hoàn cảnh khác nhau, những sự trở lại gần như từng.

Sau cùng là nhân chứng của Trần Duy. Hồ sĩ Trần Duy đã liên lạc với chúng tôi từng nhiều năm qua, ông cho biết đã nghe những chương trình phát thanh trên đài RFI về phong trào Nhân Văn Giai Phẩm, có những điều ông muốn nói, để nhấn mạnh của riêng ông, những công việc của thu thập tin. Tháng 6/2008, hồ sĩ Trần Duy quyết định lên tiếng. Chúng tôi đã ghi âm ông qua điện thoại với liên Paris-H&N&i, không bắt được gì. Và như thế, chúng ta có thêm nhân chứng của Trần Duy, của thế kỷ toà soạn báo Nhân Văn.

Nếu trong những bài viết trên báo hoặc các chương trình phát thanh, từ 1988 đến ngày nay, còn có những thi&u sót, đôi khi sai lầm, thì những công chúng nhân quan trọng của Lê Đ&t, Hoàng C&m, Nguyễn H&u Đ&ng, Trần Duy, đã dính chính và bổ sung. Các ông thay một những người đã khuất viết lời lịch sử của phong trào và lần này, không ai có thể ngăn ngừa sự thật.

Tất nhiên, mỗi người có một sự thật của riêng mình, và mỗi điều kiện, mỗi vấn đề. Thời gian trôi qua, ký ức cũng có đôi chỗ sai biệt, những công chúng nhân sai biệt này, nếu có, những công chúng nhân chi tiết không mấy quan trọng. Đó là gì sẽ rút ra từ những sự thật có thể khác nhau này, phần lớn những công chúng nhân riêng của mình, về phong trào Nhân Văn Giai Phẩm.

Nhân Văn Giai Phẩm Phấn I : Tìm hiểu phong trào

Tác Giả: Th&y Khuê

Thứ Ba, 23 Tháng 2 Năm 2010 12:42

Nh&ng bu&i ph&ng v&n các thành viên chính c&a phong trào NVGP, phát thanh trên trên RFI, từ năm 1995 đến 2008: Nguyễn Hữu Đăng (10/9/1995), Hoàng Cẩm (21/2/1998 đến 10/1/2004, 4k), Lê Đ&t (từ 24/3/2004 đến 5/6/2004, 7k) và Trần Duy (26/6/2008 đến 26/7/2008, 4k), đã cung cấp cho chúng ta những tài liệu trực tiếp về NVGP, do những người trong cuộc nói ra.

Ph&n phát biểu của nhà thơ Lê Đ&t (ghi âm tại Paris ngày 13/4/1999, khi ông sang Pháp lần thứ nhì, và phát thanh từ tháng 3 đến tháng 6/ 2004 trên đài RFI), cho đến nay, là những tài liệu quan trọng nhất và đầy đủ nhất về lịch sử phong trào NVGP. Lê Đ&t mất ngày 21/4/2008 tại Hà Nội.

Nh&ng năm gần đây trang báo điện tử Talawas do Phạm Thị Hoài chủ biên, đã cho in lại và lưu trữ trên mạng Internet toàn bộ báo Nhân Văn Giai Phẩm.

L&i Nguyễn Ân đang sưu tập những bài viết trên các báo chính thức thập niên 60, liên quan đến phong trào NVGP và đưa lên Internet.

Nh&ng tài liệu này góp phần làm sáng tỏ thêm về NVGP, giúp các nhà nghiên cứu sau này có thể xây dựng lại toàn diện bộ lịch sử phong trào tranh đấu cho tự do dân chủ của văn nghệ sĩ trí thức, lao nh&t trong lịch sử văn học Việt Nam.

*

Từ tháng 4/1988, khi chúng tôi viết những dòng đầu về Nhân Văn Giai Phẩm đến nay đã hơn hai mươi năm.

Chuyên luận này tổng hợp hoàn tất một công trình tìm kiếm lâu dài, những thắc mắc ra nó là khi đi tìm cho một cuộc tìm kiếm mới về những gì đã thức s& xảy ra.

B&i càng đi sâu vào vấn đề, càng thấy rõ những khoảng trống của thời kỳ trước, những câu hỏi của những người đi trước và biết bao nhiêu sự kiện lịch sử khác nhau, về những con người và Nguyễn

Nhân Văn Giai Phẩm Phấn I : Tìm hiểu phong trào

Tác Giả: Th&y Khuê

Thứ Ba, 23 Tháng 2 Năm 2010 12:42

H&u Đ&ng, Lê Đ&t, Tr&n Đ&n, Văn Cao, Phan Khôi, Th&y An, Tr&ng T&u... và còn bao nhiêu ng&#i khác n&a. Nhưng gì chúng ta góp nh&t đ&c v& h&, ngoài nh&ng văn b&n do chính h& đã vi&t ra, đôi khi l&m l&t đ&c vài ba dòng nh&t ký c&a ng&#i này, h&i ký c&a ng&#i kia, cũng ch& là m&t ph&n r&t nh& c&a s& th&t. Không k& nh&ng lo&i h&i ký đã b& c&t xén ho&c đ&c s&a l&i cho đúng đ&ng l&i, ho&c nh&ng di c&o trá hình, vi&t đ& t& bi&n h&, đ& đ&i l&y b&n thông hành đi vào v&nh c&u.

Cho nên ng&#i nghiên c&u ph&i vô cùng th&n tr&ng khi tìm và l&a thông tin, nh&ng gì là th&t, là gi& trong nh&ng t& li&u mà mình có đ&c. Tìm t& li&u không khó trong th&i bu&i Internet này, nh&ng s& đ&ng t& li&u đ& đ&ng l&i s& th&t là m&t vi&c khác h&n.

Làm sao bi&t đ&c v& ho&t đ&ng chính tr& c&a Lê Đ&t tr& c& khi theo Vi&t Minh ? Lê Đ&t đã t&ng theo Vi&t Nam Qu&c Dân Đ&ng?

Theo Văn Cao thì Ph&m Duy là ng&#i đ&u tiên đã đ&n ông liên l&c v&i Vi&t Minh, Ph&m Duy cũng là ng&#i ch&ng ki&n s& ra đ&i c&a bài *Ti&n Quân ca*, là ng&#i "c&#p" micro tr& c&a Nhà hát l&n ngày 17/8/1945 đ& hát bài *Ti&n Quân Ca* l&n đ&u tiên tr& c& công chúng. Khi in l&i đ&n h&i ký c&a Văn Cao v& bài *Ti&n quân ca*, ng&#i ta đã c&t b& t&t c& nh&ng chi ti&t nói v& Ph&m Duy, có ch& thay b&ng Nguy&n Đình Thi. M&t m&t khác, ngay chính b&n thân Lê Đ&t và Ph&m Duy, vì an ninh c&a b&n thân và c&a gia đình, các ông đã không th& nói t&t c& s& th&t, càng không th& vi&t ra trên văn b&n.

Chúng ta bi&t gì v& ho&t đ&ng c&a Th&y An ? V& "m&i tình đ&u" c&a Th&y An v&i Võ Nguyên Giáp ? V& nh&ng bí m&t gi&a Th&y An và Đ& Đình Đ&o, m&t y&u nhân Qu&c Dân Đ&ng ? T&i sao Th&y An quay tr& l&i B&c, trong khi gia đình bà di c& vào Nam ?

Nh&ng bí m&t &y, tuy ch& là nh&ng chi ti&t, nh&ng ngày nay, nh&ng ng&#i mu&n bi&t s& th&t, ph&i có quy&n đ&c bi&t, đ&c bi&t là nh&ng nhà nghiên c&u v& th&i k& l&ch s& này.

N&u bi&t đ&c nh&ng chi ti&t &y, chúng ta s& th&y t&t c& nh&ng ho&t đ&ng đ&ng phái th&i kháng chi&n ch&ng Pháp không đ&n gi&n nh& hai v&i hai là b&n: theo bên này là yêu n&c, theo bên kia là bán n&c. Mà b&t c& cá nhân nào dù là văn ngh& sĩ, trí th&c hay ho&t đ&ng chính tr& cũng có th& theo hai ba con đ&ng khác nhau, trong su&t hành trình s&ng c&a mình.

Nhân Văn Giai Phẩm Phần I : Tìm hiểu phong trào

Tác Giả: Th&y Khuê

Thứ Ba, 23 Tháng 2 Năm 2010 12:42

V&n đ& c&a ng& i nghiên c&u là ph&i tìm hi&u nh&ng đ&u m&i đ&n cài vô cùng ph&c t&p gi&a các khuynh h&ng chính tr&, văn hoá khác nhau gi&a nh&ng đ&ng phái nh& Việt Minh, Qu&c Dân Đ&ng, Đ& T&, trong m&i t&ng giao không xé ra đ&c.

Nh&ng ng& i đã t&ng tham gia các t&ch&c khác nhau &y, đã ph&i ch&i b& l&n nhau ho&c không dám nói đ&n toàn b& hành trình c&a h&, khi theo bên này, lúc & bên kia, trên đ&ng tranh đ&u cho đ&c l&p, t& do, dân ch&.

Bi k&ch c&a h& ph&n ánh bi k&ch chung c&a toàn th& dân t&c.